

MARIE STERNOVÁ:
REGIONÁLNÍ KULTURA A ÚLOHA ELIT
RIGORÓZNÍ PRÁCE
POSUDEK KONZULTANTA

Autorka definuje přesně předmět a cíle své práce až v samém závěru: „Její snahou je najít souvislosti mezi vlivem regionálně významné osobnosti Baarova formátu a prožíváním vnitřní identity a integrity obyvatel zkoumaného regionu. Práce je pokusem o nahlédnutí problematiky regionální kultury a jejího vztahu k elitám v kontextu každodenního života z kulturologického úhlu pohledu.“ (s. 114) Velmi laconický nástin metodologického přístupu a stejně hutná expozice teoretického konceptu regionální kultury a elit v úvodu neprozrazuje, kolik úsilí stojí za jeho krystalicky čistou jednoduchostí.

Do dobře formulovaného teoretického rámce autorka hned staví úhelnou osobnost Jindřicha Šimona Baara. Ideální expozici našla ve formě komentovaného biografického přehledu. Její kvalitu, stejně jako kvalitu vstupní životopisné črty ocení čtenář vlastně až po přečtení celého textu: Nic tu není zbytečné, vše je využito v dalším textu a akcenty dobře připravují témata, která jsou v něm postupně probírána. Do citlivé problematiky vztahu biografie a literárního díla vstoupila autorka bez rozpaků, vybavena bezpečnou znalostí. Vyhnula se tak suverénně úskalím biografické uměnovědné metody a vlastně poprvé odpověděla na otázky, které text práce nutně před čtenáře klade: Kde je hranice kompetencí mezi kulturologií a literární vědou (a s postupem textu dalšími uměnovědami, etnografií a dialektologií)? Či jinak: Je kulturologie oprávněna zkoumat literárněvědný (umělecko-historický, muzikologický, etnografický) materiál? Pokud ano, jak se liší její metody? Práce podobně přesvědčivé, jako studie Mgr. Marie Sternové, odpovídají jednoduše a tedy pádně: Rozdíl je v dotazování. Nezakládá jej primárně specifčnost metod, ale specifčnost motivů jejich uplatnění. Neznamená to samozřejmě, že by zde Baarovo literární dílo bylo degradováno na instrument, autorka s ním všude nakládá s plným respektováním jeho uměleckých kvalit. Že se při tom pohybuje v horizontu současného stavu literárněvědného poznání uměleckého materiálu, jehož výklad byl několikačetně deformován, vyznívá v kontextu práce stejně samozřejmě, jako ostatní výsledky autorčina úsilí, je to ovšem hodno samostatného ocenění. Charakter Baarova kotvení v kontextu moderní české katolické kultury osobně pokládám za jedno z velmi podstatných pozitiv předložené práce.

Druhou linii svého výkladu, sledování kulturně historického vývoje chodského regionu, vede autorka se stejně bezpečnou znalostí a pochopením. Znovu osobně si zde zvláště cením vyvážené kapitoly 3.3 *Chodsko v umění a literatuře s vědomím, jak obtížný „žánr“ zde bylo třeba zvládnout*. Pro stejně poučený exkurz do lidové kultury našla autorka dobrý skladebný princip v ročním cyklu. Stejně jako následující výklad chodského kroje a chodského nářečí vyhnula se i tato kapitola nebezpečí mechanické deskriptivnosti.

Vhodný pendant kulturněhistorické části práce tvoří část, zpracovávající provedené empirické šetření. Na zneklidňující otázky, které nesou celou práci, bylo možno hledat odpovědi analytickými úvahami, pro něž si autorka vhodně připravila materiál. Oceňuji odvahu, s níž se rozhodla jinak: pro empirické šetření v regionu a srovnávací šetření v Praze. Sedm vstupních hypotéz a odpovídající struktura dotazníku postupují od znalostí osobnosti a díla Jindřicha Šimona Baara a míry účasti na regionálním kulturním životě po obtížně měřitelný podíl lidové kultury v aktuální každodennosti a pocíťování chodské identity. Šetření bylo dobře připraveno, čistě provedeno a výsledky zpracovány a interpretovány korektně a efektivně. Stejně podstatný rozměr hodnocení může vytvořit fakt, že empirické šetření je ve vztahu k celku práce plně funkční a cenným způsobem obohacuje a doplňuje obraz, stanovený kulturně historickou částí.

Stranou hodnocení by neměla zůstat kompoziční a jazyková stránka práce. Logická přehledná výstavba dobře slouží tématu a vede čtenáře. Schopnost jasné stručné formulace pak vyznačuje jazykovou matérii práce. V její dikci si autorka neponechala prostor pro sebe, nekomentuje své kroky, nevysvětluje své záměry, neupozorňuje na to, co nového přináší. Text důsledně slouží tématu, ne svému hodnocení. I když je mi takový postoj blízký, mohou pro určitý typ čtenáře zůstat některé jeho kvality a míra úsilí autorky nepovšimnuty. Velmi sympatický náboj dává textu autorčina bytostná zainteresovanost na tématu. O to více oceňuji, s jakou akribií k tématu přistoupila, jak nikde nedovolila svému zaujetí přestoupit hranice věcné objektivity.

Rigorózní práci Marie Sternové *Regionální kultura a úloha elit* z uvedených důvodů **plně doporučuji k obhajobě**.

V Praze 18. prosince 2006

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.